

Faghópur 4

Hugmynd að verklagi

Brynhildur Davidsdottir

Umhverfis- og auðlindafræði, Háskóli Íslands

Yfirlit

1. Hagrænt mat

- Markmið
- Hvað er verið að meta?
- Hvað er ekki metið
- Aðeins um mat vegna áhrifa á náttúrugæði

2. Framkvæmd

Hagrænt mat: Markmið

- Að meta hvort virkjunarkostur gefur af sér ábata umfram kostnað – jákvæðan nettóábata.
- Kostum raðað eftir því

Hagrænt mat:

Hvað er verið að meta?

- Ábati virkjunar metinn með sviðsmyndum af væntu verði orku – þar sem hvorki kaupendur né verð eru þekkt
- Beinn kostnaður virkjunar metinn – þar sem tekið er með í reikninginn kostnaður vegna tengingar
- Kostnaður vegna umhverfisáhrifa (áhrif á náttúrugæði) metinn í greiningunni
  - Tekið inn beint þar sem gert er ráð fyrir að orkufyrirtækin - ef verður af virkjun - verða að greiða fyrir neikvæð áhrif
- Hefðbundin kostnaðar-ábata greining

Hvað er ekki metið?

- Þjóðhagsleg áhrif umfram beinan ábata og kostnað vegna virkjunarinnar
  - Ekki gert þar sem við vitum ekki hver er væntur kaupandinn að orkunni
- Sárafá störf skapast með beinum hætti nema aðeins meðan á virkjunartíma stendur
- Væri hægt að keyra framkvæmdina í gegnum þjóðhagslíkan – en áhrif einstakra framkvæmda (án óbeinna áhrifa) á hagvöxt, atvinnustig, vexti og viðskiptajöfnuð er hverfandi (vilji að taka þetta með?)

Mat á umhverfisáhrifum – áhrifum á náttúrugæði

- Hefðbundið mat á kostnaði vegna umhverfisáhrifa
- Metið bæði “use” og “non-use” virði með samblandi af “stated” og “revealed preferences” – formið þarf að ákveða
- Hversu mikið eru neytendur tilbúnir að greiða til að losna við vænt áhrif á náttúrugæði?

Hugmyndafræði

Verðmæti náttúrugæða; allt það sem eykur velferð mannsins er skilgreint sem verðmæti eða **ábatí.**

Verðmæti náttúrugæða flokkuð eftir **notkun:** háð notkun (use value), bein og óbein (direct and indirect) og óháð notkun (non-use values). Greiðsluvilji metinn – t.d. að vernda

Hugmyndafræði

Use values

Direct Consumptive

Indirect

Non-consumptive

Nonuse values

Option

Bequest

Existence

Heildarvirði

Aðferðir til mats

Aðferðir afhjúpaðs vals (revealed preferences)

Markaðsverð

Varnarkostnaðaraðferð (defense expenditures eða avoided cost method)

Staðkvæmdaraðferð (replacement cost method)

Ferðakostnaðaraðferð (travel cost method)

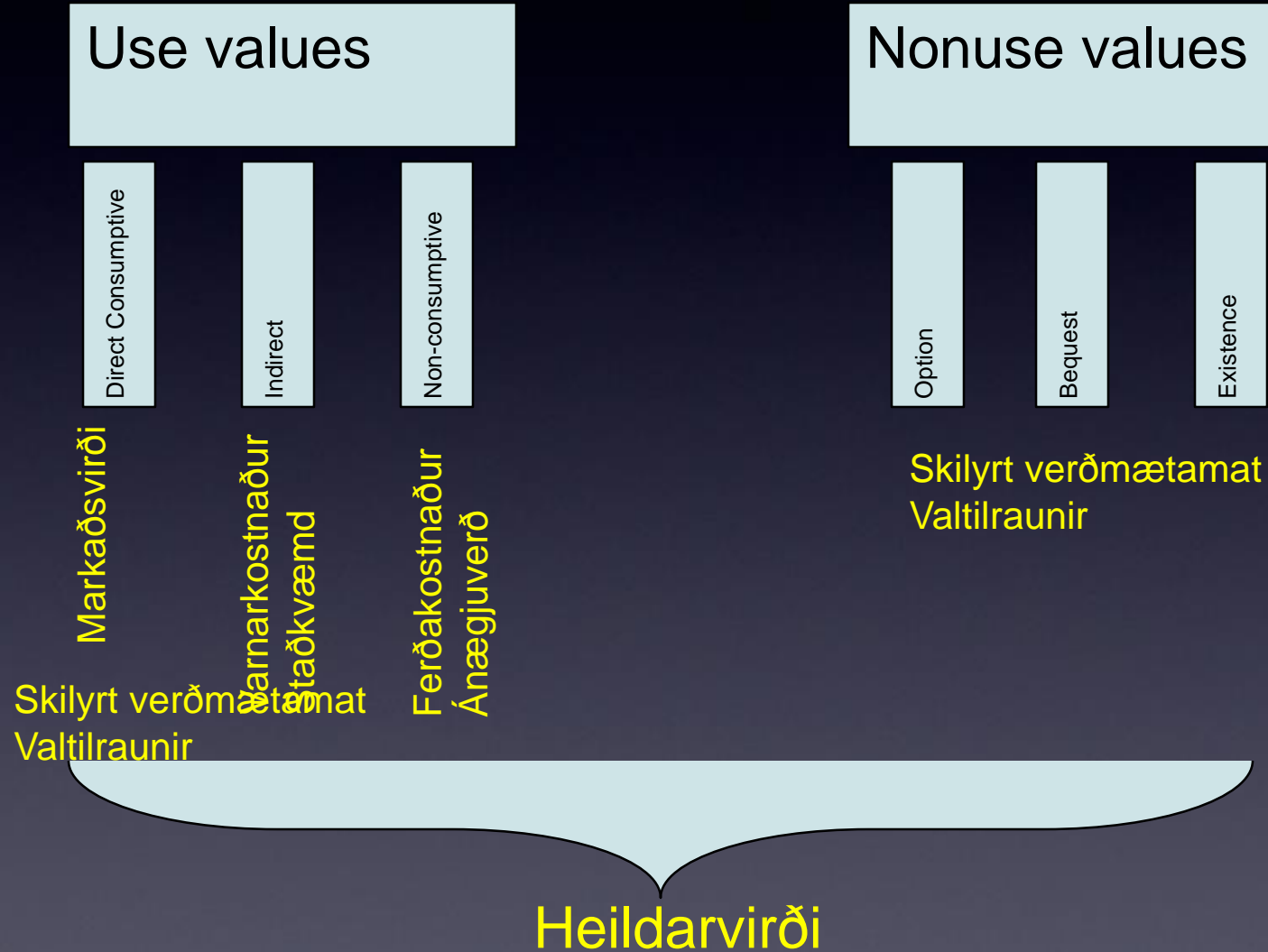
Aðferð ánægjuverðs (hedonic pricing method)

Aðferðir yfirlýsts vals (stated preferences)

Skilyrt verðmætamat (contingent valuation)

Valtilraunir (choice experiments)

Aðferðir

Aðferðir og náttúrugæði

Use values

Direct Consumptive

Indirect

Non-consumptive

Markaðsvirði

Aðföng

Varnarkostnaður
Staðkvæmd

Stýri og
Stoð

Ferðakostnaður
Ánægjuverð
Lifshamingja og tilvist

Nonuse values

Option

Bequest

Existence

Skilyrt verðmætamat
Valtilraunir

Tilvist

Skilyrt verðmætamat
Valtilraunir

Heildarvirði

2. Framkvæmd

Markmið: Að ganga í nauðsynlegan undirbúning til að ákveða aðferðafræði sem beitt er í faghópi 4.

Afurð: i) Lýsing á aðferðafræði – eins konar leiðarvísir ii) Greining á einum valkosti þar sem aðferðafræðin er raungerð og sett upp sem rammi fyrir mat á öllum öðrum kostum

Að hanna aðferðafræðina vel er mikils virði

Reynsla til staðar vegna margvíslegra verkefna (sjá t.d. doktorsritgerð D. Cook)

2. Framkvæmd

1. Kostur valinn og honum lýst
2. Ábati metinn frá væntu verði og stærð kostar
3. Kostnaður virkjunar metinn
4. Vænt áhrif á náttúrugæði metin – og þeim lýst
5. Áhrif metin í hagrænum stærðum með þeirri aðferðafræði sem við á (fer eftir kostinum); Ætíð bæði “use” og “non-use” values.
6. Heildstætt mat fundið (ábati-kostnaður)

Ávinningur

Aðferðafræði skilgreind og henni lýst í leiðarvísi

Stýrihópur getur tekið afstöðu til hennar og ákveðið hvort leggja á í vegferð að meta alla kostina.

Athugið að greining á fyrsta kosturinum er dýrust þar sem þá er verið að hanna mælitækin